

198.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U S T A W A

z dnia 21 lutego 1935 r.

o zapobieganiu chorobom zakaźnym i o ich zwalczaniu.

Art. 1. W każdym przypadku zachorowania lub śmierci na jedną z wymienionych w art. 2 chorób zakaźnych, jak również w każdym przypadku, wzbudzającym podejrzenie co do jednej z tych chorób, powstaje dla osób, wymienionych w art. 4, obowiązek niezwłocznego zgłoszenia tego przypadku do zarządu gminnego.

Art. 2. Do chorób, których każdy przypadek powoduje obowiązek zgłoszenia, należą:

- 1) dżuma (pestis),
- 2) żółta gorączka (febris flava),
- 3) ospa naturalna i ospianka (variola vera, variolosis),
- 4) cholera azjatycka (cholera asiatica),
- 5) dur brzuszny, dury rzekome i zakażenie pokarmowe (typhus abdominalis, et paratyphus),
- 6) dur osutkowy (typhus exanthematicus),
- 7) dur powrotny (typhus recurrens),
- 8) czerwonka (dysenteria),
- 9) płonica (scarlatina),
- 10) błonica (diphtheria),
- 11) nagminne zapalenie opon mózgowodzeniowych (meningitis cerebrospinalis epidemica),

- 12) odra (morbilli),
- 13) nagminne zapalenie przyusznicy (parotitis epidemica),
- 14) krztusiec czyli koklusz (pertussis),
- 15) zimnica (malaria),
- 16) zakażenie płożowe (sepsis puerperalis),
- 17) zapalenie przednich rogów rdzenia (poliomyelitis acuta anterior),
- 18) nagminne zapalenie mózgowia (encephalitis epidemica),
- 19) choroba Banga (gorączka falista),
- 20) trąd (lepra),
- 21) gruźlica (tuberculosis) w przypadkach niebezpiecznych dla otoczenia,
- 22) róża (erisipelas),
- 23) jaglica (trachoma),
- 24) twardziel (rhinoscleroma),
- 25) wąglik (anthrax),
- 26) nosacizna (inalleus),
- 27) włośnica (trichinosis),
- 28) wścieklizna (rabies, lyssa) i ukąszenie przez zwierzęta chore na wściekliznę lub podejrzane o tę chorobę i ponadto
- 29) zatrucie jadami mięsnymi i rybiemi (botulismus), lub grzybami oraz ukąszenie przez żmiję.

Art. 3. Minister Opieki Społecznej może w drodze rozporządzenia nałożyć obowiązek zgłaszania również przypadków innych chorób zakaźnych, nie wymienionych w art. 2.

Art. 4. (1) Obowiązek zgłoszenia obciąża:

- 1) lekarza, badającego chorego,
- 2) kierowników zakładów leczniczych lub zapobiegawczych,
- 3) felczyków, położnic i inny personel sanitarny, o ile lekarza nie wzywano,
- 4) głowę rodziny lub osobę, pod której opieką znajduje się chory,
- 5) lokatorów mieszkania, rządcę, administratora albo właściciela majątku lub domu,
- 6) przełożonych wszelkich zakładów naukowych, wychowawczych i dobroczynnych, kierowników więzień, aresztów i zakładów poprawczych, jak również kierowników hotelów, pensjonatów, pokojów umeblowanych, zajazdów i gospód oraz kierowników robót gromadnych,
- 7) osoby, wykonywające sekcję lub oględziny zwłok, oraz lekarzy weterynarii w związku z wykonywaniem zawodu,
- 8) organa policji państwowej, jeżeli w czasie lub w związku z wykonywaniem czynności służbowych dowiedzą się o przypadku zachorowania na jedną z chorób zakaźnych, podlegających zgłoszeniu,
- 9) kapitanów okrętów i statków oraz kierowników statków żeglugi powietrznej, gdy na nich zdarzy się przypadek zachorowania na jedną z chorób zakaźnych, podlegających zgłoszeniu.

(2) Obowiązek zgłoszenia obciąża przedewszystkiem osoby, wyszczególnione w punktach 1, 2 i 3, zaś w razie ich braku — obowiązek ten ciąży na osobach, wymienionych w punktach 4—9.

Art. 5. Zgłoszenie należy skutecznie pisemnie, bezpośrednio listnie lub telefonicznie.

Art. 6. (1) Zarządy gminne, mające własne organa sanitarne, po otrzymaniu zgłoszenia obowiązane są:

- a) niezwłocznie przeprowadzić niezbędne badania serobakterjologiczne i dochodzenia epidemiologiczne celem ustalenia rozpoznania choroby lub jej podejrzenia, źródła jej pochodzenia oraz sposobu jej przeniesienia, bądź też szerzenia się;
- b) w razie stwierdzenia choroby zakaźnej lub w razie podejrzenia o nią wydać potrzebne zarządzenia, przewidziane w przepisach ustawy niniejszej, lub opartych na niej rozporządzeniach;
- c) zawiadomić niezwłocznie o przypadku choroby zakaźnej, o wyniku dochodzenia i wydanych zarządzeniach powiatową władzę administracji ogólnej.

(2) Zarządy gminne, nie mające własnych organów sanitarnych, obowiązane są otrzymane zgłoszenia podać niezwłocznie do wiadomości powiatowej władzy administracji ogólnej, która przeprowadzi czynności, określone w ustępie pierwszym pkt. a i b, przez swoje organa sanitarne.

(3) W razie stwierdzenia choroby zakaźnej, spowodowanej zakażeniem od zwierząt lub produktów zwierzęcych, a w szczególności chorób, wymienionych w art. 2 pkt. 19, 21, 25, 26, 27 i 28, organa sanitarne obowiązane są powiadomić o tem powiatowego lekarza weterynaryjnego.

Art. 7. (1) Organa sanitarne, powołane do zwalczania chorób zakaźnych, mają prawo:

- a) wstępu do pomieszczenia chorego, bądź podejrzanego o chorobę zakaźną, i do pomieszczeń, w których chory lub podejrzany przebywał lub w których są albo były przedmioty, z którymi chory miał styczność, jeśli względ na zachowanie tajemnicy państwowej nie stoi temu na przeszkodzie;
- b) dokonywania wszelkich badań i czynności, potrzebnych do ustalenia rozpoznania choroby, źródeł jej pochodzenia i szerzenia się;
- c) pobierania materiału zakaźnego do badania;
- d) dokonywania oględzin lub sekcji zwłok.

(2) Przy badaniu chorego oraz przy dokonywaniu oględzin lub sekcji zwłok ma prawo być obecny lekarz ordynujący.

Art. 8. W przypadku, gdy zachorowanie na chorobę zakaźną zagraża niebezpieczeństwem przeniesienia tej choroby na formację wojskową, władze, określone w art. 10 ust. (1), obowiązane są zawiadomić o tem niezwłocznie dowódcę tej formacji.

Art. 9. (1) Wszelkie władze, urzędy oraz instytucje publiczno-prawne obowiązane są udzielać potrzebnej pomocy osobom urzędowym przy wykonywaniu zarządzeń, wydanych na zasadzie przepisów niniejszej ustawy, oraz wypełniać wydane zgodnie z niniejszą ustawą zarządzenia i ułatwiać kontrolę nad wykonaniem tych zarządzeń.

(2) W razie stwierdzenia jednej z chorób zakaźnych, wymienionych w art. 2 w pkt. 1—11, 17—20, 25,

26 i 28, każdy lekarz obowiązany jest w przypadkach nagłych, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem rozszerzenia się tych chorób, wydać natychmiast najkonieczniejsze zarządzenia, mające na celu zapobieżenie dalszemu ich szerzeniu się, oraz zawiadomić o tem pisemnie miejscowy zarząd gminny.

Art. 10. (1) W razie stwierdzenia przypadku jednej z chorób zakaźnych, wymienionych w art. 2 w pkt. 1—7, 9, 20, 26 i 28, lub podejrzenia o taką chorobę, zarządy gminne, jeśli posiadają własne organa sanitarne, jeżeli zaś ich nie posiadają — powiatowe władze administracji ogólnej obowiązane są w miarę potrzeby:

- a) wzbronąć wstępu do wszelkich pomieszczeń, uznanych za zakażone, i w tym celu w sposób widoczny odpowiednio je oznaczyć aż do czasu ich odkażenia;
- b) zarządzić odosobnienie chorego lub podejrzanego o chorobę zakaźną oraz leczenie chorego w zakładach, do tego celu przeznaczonych, lub w mieszkaniu; przewożenie chorych lub podejrzanych o choroby zakaźne w miarę możliwości powinno się odbywać specjalnymi wozami;
- c) zarządzić odosobnienie osób, które były w styczności z chorym, lub podejrzanym o chorobę zakaźną, albo które przybyły z miejscowości, dotkniętych epidemją, wreszcie nosicielei zarazków, a to w mieszkaniu lub zakładach do tego celu przeznaczonych; zamiast odosobnienia może być do tych osób zastosowany czasowy nadzór z częściowem lub całkowitem wykluczeniem ich od zajęć publicznych lub prywatnych;
- d) zarządzić przymusowe oczyszczenie lub odkażenie osób, pomieszczeń oraz przedmiotów zakażonych lub podejrzanych o zakażenie, przedmioty zaś, które nie mogą być odkażone bez ich zniszczenia, oraz takie, których wartość jest mniejsza od kosztów odkażenia, mogą być zniszczone.

(2) W chorobach zakaźnych, wymienionych w art. 2 pkt. 8, 10, 12, 17, 24 i 25, powinny być zastosowane w miarę potrzeby tylko zarządzenia, podane w ustępie pierwszym artykułu niniejszego pkt. a, b, d.

(3) Ponadto starosta może w przypadkach wyjątkowo groźnego niebezpieczeństwa:

- a) zarządzić czasowe ograniczenie komunikacji miejscowej oraz czasowe wzbronienie handlu okręgowego;
- b) zarządzić w miejscowościach zakażonych zamknięcie zakładów handlowych lub przemysłowych, których prowadzenie zagraża szczególnem niebezpieczeństwem rozszerzenia się tych chorób;
- c) zarządzić czasowe ograniczenie obrotu i używania przedmiotów, mogących być rozsadnikami zarazków, a w szczególności podejrzanych o zakażenie artykułów spożywczych i wody, względnie zabronić ich używania; zakazu tego nie można jednak stosować do używania wody, służącej do wytwarzania siły

poruszającej w urządzeniach komunikacyjnych i przemysłowych, pod warunkiem, że woda ta nie będzie używana do celów gospodarstwa domowego, do wyrobu i w związku z wyrobem artykułów spożywczych w wytwórniach tych artykułów, do wyrobu lodu, ani do kąpieli w publicznych zakładach kąpielowych;

- d) zabronić czasowego odbywania targów, jarmarków, odpustów, pielgrzymek, widowisk i zgromadzeń publicznych oraz skupiania się większej liczby osób, — jak również wzbronąć uczęszczania do szkół w trybie, który ustali rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej, wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;
- e) zarządzić z zastrzeżeniem przepisu art. 25 wytępienie zwierząt, roznoszących zarazki; wytępienie to może być zastosowane również w celach zapobiegawczych;
- f) zarządzić rewizję stanu zdrowia osób, znajdujących się na okręcie lub statku, wykluczyć od podróży osoby chore na choroby zakaźne i podejrzane o nie oraz zarządzić odkażenie lub oczyszczenie części okrętu lub statku, gdzie chory przebywał, jako też i przedmiotów, podejrzanych o zanieczyszczenie zarazkami;
- g) ograniczyć lub zabronić używania zakładów kąpielowych, pralni i ustępów publicznych do czasu ich odkażenia, wydając jednocześnie w miarę potrzeby odpowiednie zarządzenia, zmierzające do zastąpienia tych urządzeń.

Art. 11. (1) Minister Opieki Społecznej może wydawać rozporządzenia:

- a) o przeprowadzaniu przymusowych szczepień ochronnych przeciw chorobom zakaźnym, podlegającym obowiązkowi zgłaszania;
- b) o zapobieganiu szerzeniu się chorób zakaźnych przez chorych i nosicielei zarazków lub krwiodawców;
- c) o otwieraniu i urządzeniu zakładów i pracowni, zajmujących się badaniami, hodowlą, produkowaniem lub obrotem zarazków i ich produktów, o zakresie uprawnień tych zakładów i pracowni, o kwalifikacjach zawodowych ich kierowników, o pobieraniu i przesyłaniu prób do badań bakterjologicznych i serologicznych i o nadzorze nad fachową działalnością tych pracowni;
- d) o zajmowaniu w razie koniecznej potrzeby pomieszczeń w nieruchomościach rządowych w porozumieniu z ministrami, w których zarządzie nieruchomości te się znajdują, oraz w nieruchomościach, należących do samorządu lub instytucyj samorządowych, społecznych albo osób fizycznych i prawnych, za wynagrodzeniem, które oznaczają komisje szacunkowe. Skład tych komisji, sposób powoływania członków oraz tryb ich urzędowania określi Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych;

e) dotyczące higieny publicznej oraz osobistej w związku z zapobieganiem i zwalczaniem chorób zakaźnych.

(2) Minister Opieki Społecznej może uprawnienia, wymienione w ust. (1) pkt. d zdanie pierwsze niniejszego artykułu, przekazywać wojewodom (Komisarzowi Rządu m. st. Warszawy).

Art. 12. (1) Osoby, odosobnione przymusowo w myśl przepisów art. 10, otrzymują w miarę potrzeby od związku samorządowego, na którego terenie w tym czasie przebywają, całkowite utrzymanie i leczenie.

(2) Związki samorządowe, które poniosły koszty utrzymania osób, przymusowo odosobnionych, ściągają w drodze administracyjnej poniesione wskutek tego koszty od tych osób lub od osób fizycznych i prawnych, obowiązanych do ich utrzymania z jakiegokolwiek tytułu prawnego; kosztów, których ściągnięcie będzie niewykonalne w ciągu roku od daty ich ustalenia, zwróci związkowi samorządowemu Skarb Państwa.

(3) Związki samorządowe, które poniosły koszty leczenia osób przymusowo odosobnionych, mają w ciągu 5 lat od dnia pokrycia tych kosztów prawo regresu w drodze administracyjnej do tych osób albo do innych osób, instytucji lub samorządów, obowiązanych z jakiegokolwiek tytułu prawnego do pokrycia tych kosztów.

(4) Osoby niezamożne, którym zarządzenia, wydane w myśl niniejszej ustawy, przeszkodziły w zarobkowaniu dłużej, niż przez 3 dni, narażając je przez to na szkody materialne, mają prawo do odszkodowania ze strony Skarbu Państwa.

(5) Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych określa w drodze rozporządzenia:

- a) zakres obowiązków związków samorządowych pod względem utrzymania lub leczenia osób przymusowo odosobnionych;
- b) zasady przyznawania odszkodowania w przypadkach, wymienionych w ustępie czwartym.

Art. 13. (1) Kto poniósł szkody lub straty wskutek odkażenia, względnie zniszczenia należących do niego przedmiotów, ma prawo żądania odpowiedniego odszkodowania od gminy; Skarb Państwa zwraca gminie połowę poniesionych na ten cel wydatków; w przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, Ministrowi Opieki Społecznej służy prawo przyznania gminie zwrotu wydatków ponad 50%; żądanie wypłaty odszkodowania ulega przedawnieniu z upływem terminu trzymiesięcznego od daty zwrotu przedmiotów odkażonych lub zawiadomienia o ich zniszczeniu; za przedmioty, będące własnością Państwa oraz instytucji lub zakładów, zarządzanych przez Państwo, nie uiszcza się odszkodowania.

(2) Wysokość odszkodowania określają powiatowe władze administracji ogólnej. Strona, niezadowolona z orzeczenia tej władzy, może w terminie 14 dni od doręczenia orzeczenia wytoczyć przed sąd powództwo o ustalenie wysokości odszkodowania.

Art. 14. Osoby, nie stosujące się do przepisów ustawy niniejszej lub rozporządzeń na jej podstawie

wydanych, tracą prawo do odszkodowania, określonego w art. 12 ust. (4) i w art. 13.

Art. 15. (1) Osobie, zatrudnionej stale przy zwalczaniu chorób zakaźnych lub powołanej do ich zwalczania, jeżeli stanie się całkowicie lub częściowo niezdolna do pracy wskutek zapadnięcia na chorobę zakaźną w związku z wykonywaniem czynności służbowych, należy się od Państwa odszkodowanie lub zaopatrzenie; w razie spowodowanej chorobą zakaźną śmierci takiej osoby należy się jej rodzinie zaopatrzenie.

(2) Zasady i wysokość odszkodowania i zaopatrzenia ustala Rada Ministrów na wniosek Ministra Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

(3) Przepisy ust. (1) nie mają zastosowania do tych osób, zatrudnionych przy zwalczaniu chorób zakaźnych, które na podstawie innych przepisów prawnych nabyły prawo do emerytury lub innego zaopatrzenia, równego co do wysokości zaopatrzeniu, ustanowionemu przez Radę Ministrów. Jeżeli osobom tym lub pozostałym po nich rodzinom należy się według innych przepisów prawnych zaopatrzenie mniejsze, niż ustalone w sposób wyżej wskazany, wówczas uzupełnia się je do wysokości, ustalonej przez Radę Ministrów.

Art. 16. Odosobnienie lub czasowe wykluczenie od zajęć z powodu choroby zakaźnej, trwające krócej niż 3 miesiące, nie może być powodem rozwiązania umowy o pracę, ani rozwiązania stosunku służbowego.

Art. 17. (1) Obowiązek otwierania oddziałów dla chorych zakaźnych w szpitalach ogólnych ciąży na powiatowych związkach samorządowych i miastach, wydzielonych z powiatów. Tworzenie innych zakładów i urządzeń sanitarnych, niezbędnych do walki z chorobami zakaźnymi, jest obowiązkiem powiatowych i gminnych związków samorządowych w zakresie ich potrzeb miejscowych, określonym przez wojewódzką władzę administracji ogólnej.

(2) Jeżeli zakłady i urządzenia, wymienione w ust. (1), zostały utworzone na żądanie wojewódzkiej władzy administracji ogólnej w zakresie, przekraczającym potrzeby miejscowe, wówczas związek samorządowy ma prawo domagać się od Skarbu Państwa zwrotu co najmniej połowy kosztów założenia.

Art. 18. (1) Związki samorządowe w całości ponoszą koszty:

- a) utrzymania na ich terenie zakładów leczniczych oraz innych zakładów i urządzeń sanitarnych, niezbędnych do walki z chorobami zakaźnymi, powstałych z własnej ich inicjatywy lub na żądanie wojewódzkiej władzy administracji ogólnej;
- b) leczenia — w zakresie określonym niniejszą ustawą — mieszkańców danej gminy, mających z jej strony prawo do bezpłatnej opieki lekarskiej, zgodnie z odpowiednimi przepisami prawnymi.

(2) Związki samorządowe mają prawo za dokonane przez siebie czynności w związku ze zwalczaniem chorób zakaźnych lub zapobieganiem ich powstawaniu lub szerzeniu się (odkazywanie, topienie zwierząt, owadów i robactwa) pobierać opłaty. Szczegółowe przepisy co do zasad pobierania tych opłat wyda Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 19. Koszty, wynikające z wykonania postanowień niniejszej ustawy, jeżeli ustawa ta inaczej nie stanowi, ponosi Skarb Państwa w całości.

Art. 20. Jeżeli związek samorządowy nie spełnia obowiązków, wynikających z niniejszej ustawy, władze państwowe mogą wykonać odpowiednie zarządzenia na koszt danego związku.

Art. 21. Przepisy ustawy niniejszej w niczem nie naruszają postanowień, opartych na umowach międzynarodowych.

Art. 22. (1) Winny przekroczenia przepisów niniejszej ustawy, bądź też rozporządzeń lub zarządzeń, wydanych na jej podstawie, podlega karze aresztu do 3 miesięcy i grzywny do 3.000 złotych, lub jednej z tych kar, jeżeli za czyn ten nie grozi kara surowsza.

(2) Przedmioty wytwarzane, przechowywane, rozpowszechniane lub używane wbrew przepisom niniejszej ustawy i wydanych na jej podstawie rozporządzeń lub zarządzeń, mogą ulec przypadkowi i w tym razie będą zniszczone lub przekazane na rzecz szpitali lub instytucji opieki społecznej. Władza może zarządzić niezwłoczne zajęcie przedmiotów, podlegających przypadkowi, i zniszczenie ich przed orzeczeniem przypadku, jeżeli będą tego wymagały względy zdrowia publicznego.

(3) Do orzekania w sprawach, poprzedniami ustępami określonych, powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Art. 23. Odwołania od orzeczeń i zarządzeń, wydanych na podstawie niniejszej ustawy lub rozporządzeń wykonawczych, nie mają mocy wstrzymującej; przepis ten nie dotyczy orzeczeń karnych.

Art. 24. Wydawanie zarządzeń i dokonywanie czynności w związku z zapobieganiem i zwalczaniem chorób zakaźnych w obrębie obiektów, pozostających w zarządzie wojska lub przez wojsko zajmowanych, albo w stosunku do osób wojskowych, pełniących służbę czynną, bądź też pozostających w stanie nieczynnym lub w stanie spoczynku, określają szczególne przepisy, wydane przez Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 25. Ustawa niniejsza nie narusza przepisów obowiązujących o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych.

Art. 26. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Opieki Społecznej, a co do art. 10 ust. (3), 17 i 20 — w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 27. Ustawa niniejsza obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej i wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ogłoszenia. Z dniem tym tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy w sprawach unormowanych ustawą niniejszą, w szczególności:

- a) ustawa z dnia 25 lipca 1919 r. w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych oraz innych chorób, występujących nagminnie (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 402);
- b) ustawa z dnia 14 lipca 1920 r. o utworzeniu urzędu Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do walki z epidemjami, grożącymi Państwu klęską powszechną (Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 388);
- c) ustawa z dnia 28 sierpnia 1905 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych (Zbiór ustaw prusk. str. 373);
- d) ustawa z dnia 30 czerwca 1900 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych (Dz. U. Rzeszy, str. 306).

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów: *L. Kozłowski*
Minister Opieki Społecznej: *Jerzy Paciorkowski*